

UNIVERSUL ȘCOLII

- *Editorial*
- *Evenimente din viața școlii*
- *Opinii*
- *Didactica*
- *Proiecte educaționale*
- *Cdi*
- *Noutăți editoriale*
- *Diverse*
- *Informații utile*

EDITURA UNIVERSUL ȘCOLII

a CASEI CORPULUI DIDACTIC ALBA

Alba Iulia , Str. G. Bethlen nr. 7, Cod 510009

Tel. 0258/826147, Fax. 0258/833101

Web: www.ccdab.ro,

E-mail: ccdab@yahoo.com

Director redactor șef:

Prof. Deák – Székely Szilárd Levente

Responsabil de număr: prof. Munteanu Maria

Redactori: prof. Comaniciu Cristina, prof. Jude Laurențiu, prof. Nandrea Maria, ing. ec. Onișoru Viorica

Colaboratori: lector univ. dr. Scheau Ioan

Tehnoredactare: aj. analist programator Popa Ioan

Corectura: Prof. Nandrea Maria, prof. Bazilescu Sebastian

© Autorii, conform legislației în vigoare, răspund în fața legii, în ceea ce privește plagiatul sau orice altă formă de atingere a dreptului de autor.

SUMAR

Simpozionul „Zilele Școlii Albei” 2013 – Ediția XIII-a – 14 iunie 2013 – Prof. Nandrea Maria	2
Creșterea calității în învățământ – Prof. Țuculete Marinela	3
Tratarea diferențiată – premisă a succesului școlar – Prof. învă. primar Gligor Dana	5
Rolul activităților extrașcolare în dezvoltarea culturală a elevilor – Prof. învă. primar Marc Aurica	6
Rolul școlii în prevenirea și combaterea manifestărilor violente ale școlarului prin colaborarea psiholog - diriginte– Prof. psiholog Filimon Ana Maria	8
Necesitatea tratării diferențiate și individualizate – o abordare practică – Prof. învă. primar Țira Ioana Maria	12
Tehnica ciorchinelui – tehnică de dezvoltare a spiritului critic aplicată în instruirea interactivă la tehnologia informației și a comunicațiilor (TIC) – Prof. Humeniuc Ramona	15
Proiect educațional: o oră de lectură – Prof. Dinga Rusanda	19
Opționalul de limba engleză la grădiniță – o modalitate de dezvoltare a limbajului preșcolarilor –Prof. învă. primar Dușa Adriana Elena	21
Farmecul liceului românesc interbelic - Prof. Moldovan Dan	23

**SIMPOZION „ZILELE ȘCOLII ALBEI”
EDIȚIA A XIII –A , 14 IUNIE 2013**

Prof. Nandrea Maria – Casa Corpului Didactic Alba

Simpozionul a fost aprobat în ședința Consiliului de Administrație a Casei Corpului Didactic Alba din data de 22 aprilie 2013.

Profesorii metodiști ai CCD au diseminat informațiile referitoare la simpozion, condițiile de înscriere respectiv condițiile de redactare a lucrărilor pe pagina web a CCD Alba și pe rețeaua Inspectoratului Școlar Județean Alba – albanet.ro.

TEMA SIMPOZIONULUI: Demersul educațional în contemporaneitate

Secțiunea	Nr. Lucrări	Nr. Persoane și Moderatori
Management instituțional	5	7
Managementul clasei	25	37
Managementul conflictelor – agresivitate și violență	6	8
Curriculum la decizia școlii	10	15
Comunicare și relaționare în activitățile educative	19	30
Deontologie profesională în meseria de cadru didactic	5	6
Rolul proiectelor în realizarea unor parteneriate autentice în educație - profesori	10	16
Rolul proiectelor în realizarea unor parteneriate autentice în educație - învățători – educatori	17	27
Multiculturalism în sistemul educațional	7	13
Proiecte educative în structuri infodocumentare	4	7
Bibliotecari	14	14
TOTAL	108	179+22=201

S-au primit în urma anunțului un număr de 108 lucrări de la 180 cadre didactice.

Simpozionul s-a desfășurat în data de 14 iunie 2013 la Colegiul „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia începând cu orele 14. Participanții au fost repartizați pe cele șapte secțiuni ale simpozionului și au prezentat cu precădere partea practică a lucrării, fiecare sală dispunând de videoproiector și laptop.

Fiecare participant a primit diploma de participare iar cele 108 lucrări prezentate s-au postat pe site-ul instituției, la secțiunea dedicată acestui eveniment.

S-a realizat și CD-ul simpozionului care cuprinde lucrările pe secțiuni, necesar pentru trimiterea la depozitul legal de carte. Cadrele didactice participante pot descărca materialele prezentate și lista lucrărilor participante de pe site-ul CCD Alba.

CREȘTEREA CALITĂȚII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

Profesor Țuculete Marinela, Liceul Sportiv Alba Iulia

„Omul nu poate deveni om decât prin educație ” spunea Kant. Omul își formează limbajul, gândirea, sentimentele, arta numai prin educație. Problema educației tinde să devină o problemă prioritară și toți cei care văd limpede evoluția ființei umane, a ființei raționale și a umanității situează în centru educația. Ca proces orientat spre împlinirea spirituală a ființei și comunității, educația presupune participare, trăire, comunicare între indivizi, cunoașterea profundă a evoluțiilor ce au avut și au loc. Educația are *caracter universal* (în sensul că nicio țară nu se poate plasa în afara ei), *caracter global* (în sensul că afectează toate sectoarele vieții sociale), *caracter pluridisciplinar* (în sensul că presupune conexiuni puternice și numeroase), *caracter prioritar* (în sensul că reprezintă o premisă la toate nivelurile).¹

Educația nu poate rezolva singură totalitatea problemelor existente, dar este unul din factorii capabili să contribuie la crearea unei societăți mai bune. Problema educației trebuie văzută sub două planuri: unul al lărgirii ariei și conținuturilor educației și altul constituit din inovațiile din conceperea și efectuarea proceselor educative. Noile educații reprezintă cel mai pertinent și cel mai util răspuns al sistemului educativ la cerințele generate de problematica lumii contemporane, la migrarea continuă a educaților și educabililor.

Creșterea calității educației în învățământ se poate realiza prin introducerea unor noi tipuri de educații, prevăzute și de forurile internaționale.

- 1. Educația ecologică.** Presupune înțelegerea consecințelor deteriorării mediului înconjurător asupra sănătății omului, asumarea de responsabilități și întreprinderea de acțiuni pentru protejarea mediului ambiant, a florei și a faunei, pe baza unor cunoștințe și motivații.
- 2. Educația pentru sănătate.** Implică cunoștințe și acțiuni pentru combaterea și prevenirea bolilor, pentru o alimentație sănătoasă. Ea presupune o educație nutrițională.
- 3. Educația pentru participare și pentru democrație.** Are ca scop educarea tineretului pentru a participa la dezvoltarea socială, la aplicarea principiilor democratice, la apărarea drepturilor omului.
- 4. Educația pentru comunicare și timpul liber.** Vizează folosirea mass-mediei în scopul lărgirii orizontului de cultură generală, al perfecționării profesionale, și formării integrale a personalității umane.
- 5. Educația pentru pace și cooperare.** Are ca obiectiv înțelegerea între popoare și respectarea valorilor culturii, promovarea umanismului tehnic, folosind invențiile și descoperirile în scopul creșterii calității vieții, promovarea valorilor morale și culturale ale societății democratice. Ea presupune promovarea dialogului constructiv, cultivarea receptivității și flexibilității, față de sine și față de alții, a identificării punctelor comune, a respectării diferitelor situații și stiluri de viață.
- 6. Educația economică și casnică.** Are ca scop cunoașterea și înțelegerea faptelor economice, calificarea forței de muncă, inițierea în teoria și practica economică, spiritul de cooperare și respect față de muncă, capacitatea de participare directă la înfăptuirea proiectelor economice ale societății. Pregătirea economică pentru viața individuală și inițierea în problematica economiei casnice constituie un prim pas în direcția formării capacității de autogestione.²
- 7. Educația permanentă.** Se adaptează principiului că educația începe o dată cu nașterea ființei umane și devine o dimensiune a existenței sale pe parcursul întregii vieți. Ea permite fiecărui om să-și dezvolte personalitatea pe durata întregii vieți prin munca sau prin activitățile sale. Educația permanentă are două laturi: una generală, iar cealaltă profesională.

¹ Bălan, Bogdan ș.a.- *Psihopedagogie*, Editura Polirom, 1998, p. 26

² Stoica, Marin - *Pedagogie și psihologie*, Editura Gheorghe Alexandru, 2001, p. 12

Ele nu diferă complet una de alta, ci sunt legate, sunt interactive. Educația nu se termină la sfârșitul instrucției școlare, ci constituie un proces continuu. Ea înglobează atât învățarea planificată, cât și învățarea accidentală.

O altă premisă a creșterii calității este adaptarea activă a educației la cerințele pieței muncii. Acest lucru presupune o îmbunătățire a metodologiilor de evaluare internă și a instrumentelor de management al calității programelor de studii oferite.

Motivațiile asigurării calității în educație ar putea fi: necesitatea generării unei încrederi tot mai consistente, pe termen mediu și lung, în capacitatea și performanțele școlii românești pe piața europeană sau mondială; necesitatea armonizării standardelor, procedurilor și practicilor școlare românești cu cele existente în statele membre ale UE; necesitatea reducerii duratei de acomodare a elevilor, prin adecvarea tot mai accentuată a ofertei educaționale la nevoile, așteptările și cerințele agenților economici.

Există diverse obstacole ale asigurării calității în educație. Aceste obstacole pot fi de ordin teoretic: insuficiența sau absența cunoștințelor în domeniul managementului calității la persoanele implicate în asigurarea calității în educație. Insuficiența obiectivelor în domeniul calității, sau concepția „calitatea se obține prin detectarea problemelor și nu prin prevenirea apariției acestora”.³ Există apoi obstacole de ordin cultural, precum: mentalități, atitudini și comportamente contraproductive în locul celor proactive; perceperea calității ca fiind o datorie exclusivă a personalului didactic; prioritatea acordată obiectivelor cantitative, în detrimentul celor calitative. Apoi mai există obstacole materiale în asigurarea calității în educație: absența sau insuficiența resurselor materiale alocate asigurării calității; absența sau insuficiența resurselor financiare disponibile pentru investiții; absența, insuficiența sau inadecvarea programelor și proiectelor naționale sau europene în asigurarea calității în educație.⁴

Calitatea în educație este cea mai mare provocare a reformei în învățământul românesc și continuă să determine incertitudini, confuzii și suspiciuni. Cu toții ne întrebăm ce presupune calitatea educației? Ea presupune ansamblul de caracteristici ale unui program de studiu și ale furnizorului acestuia, prin care sunt îndeplinite așteptările beneficiarilor, precum și standardele de calitate. Calitatea educației este asigurată de către actorii educaționali - cadre didactice, elevi, părinți, conducerea școlii, comunitate - cu rol în producerea și generarea educației de calitate. Cadrele didactice asigură calitatea educației prin pregătirea continuă, adecvarea la nevoile elevilor și ale comunității, activitate didactică în conformitate cu documentele normative și bazată pe o metodologie centrată pe elev, prin evaluare și autoevaluare. Elevii asigură calitatea educației prin pregătire continuă, implicare activă și responsabilă în propria educație, participare la activități școlare și extrașcolare. Comunitatea asigură calitatea educației prin implicare activă și responsabilă în viața școlii, asigurarea resurselor și condițiilor pentru o educație de calitate. Conducerea școlii asigură calitatea educației prin resurse, bază logistică, asigurarea comunicării interne și externe a instituției școlare, precum și conducerea proceselor de dezvoltare instituționale. Comisia pentru evaluarea și asigurarea calității (ARACIP) asigură calitatea educației prin elaborarea strategiei de evaluare și asigurare a calității, întocmirea raportului anual de evaluare internă, prin propuneri de îmbunătățire a calității educației, precum și prin cooperarea cu ceilalți actori implicați.

Prin urmare, scopul educației de calitate este de a înălța omul, comunitatea și umanitatea prin cultivarea valorilor spiritului.

³ Drăgulănescu, Nicolae, ș.a. – *Impactul transpunerii sistemului calității din UE în anumite sectoare industriale din România*, Institutul European din România, 2002, p. 186

⁴ Drăgulănescu, Nicolae – *De la calitatea controlată la calitatea totală*, Editura Alternative, București, 1996, p. 280

Bibliografie

- 1.Bălan, Bogdan ș.a.- *Psihopedagogie*, Editura Polirom, 1998
- 2.Stoica, Marin - *Pedagogie și psihologie*, Editura Gheorghe Alexandru, 2001
- 3.Drăgulănescu, Nicolae, ș.a. – *Impactul transpunerii sistemului calității din UE în anumite sectoare industriale din România*, Institutul European din România, 2002
- 4.Drăgulănescu, Nicolae – *De la calitatea controlată la calitatea totală*, Editura Alternative, București, 1996

TRATAREA DIFERENȚIATĂ – PREMISA SUCCESULUI ȘCOLAR

Înv. Gligor Dana – Școala Gimnazială Vidra

Un obiectiv esențial al școlii contemporane îl constituie realizarea participării active, creatoare a elevilor la procesul învățării, al asimilării și aplicării inteligente în practica vieții a cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor însușite.

Pentru aceasta , preocuparea majoră a fiecărui dascăl trebuie să fie cunoașterea reală a personalității elevilor cu care lucrează, ceea ce îl ajută în individualizarea acțiunilor pedagogice, în tratarea diferențiată a elevilor în funcție de posibilitățile și înclinațiile lor.

Cunoașterea psihologică nu este numai o premisă a succesului în instruire și educare, în același timp ea este un rezultat al activității pedagogice. Putem să educăm bine un copil dacă-l cunoaștem și îl cunoaștem mai bine educându-l.

Aceleași acțiuni sau măsuri educative pot să ducă la rezultate diferite, uneori contrare, în funcție de particularitățile individuale și de vârstă ale copiilor cărora li se aplică.

Particularitățile temperamentale de vârstă, trebuințele și aspirațiile pe care copilul le are, stările afective deosebite prin care poate trece, sunt factori care de cele mai multe ori fac ca lauda sau pedeapsa să aibă “rezonanță” diferită și să producă efecte la fel de diferite. Un copil trebuie lăudat pentru că încurajarea îi sporește încrederea în forțele proprii, însă nu va fi lăsat să alunece înspre automulțumire sau înfumurare. Și pedeapsa poate avea efecte diferite. Ea poate influența pozitiv un copil vanitos și încrezut, sau negativ, un elev timid, neîncrezător în forțele proprii.

În formularea cerințelor trebuie să se țină seama, de asemenea, de particularitățile individuale. Unora, cerințele li se vor prezenta într-o formă categorică, altora li se vor da sarcini sub formă de sugestie. Aceleași particularități determină anumite ritmuri de învățare. Ele sunt observabile în ritmuri rapide, medii sau slabe în asimilarea cunoștințelor. Se are în vedere necesitatea antrenării depline, a capacităților de generalizare și abstractizare ale elevilor prin exercițiu. Astfel pentru elevii cu un ritm slab de asimilare se insistă asupra recunoașterii ca operație intelectuală. Pentru cei cu ritm mediu și rapid, activitățile desfășurate vor include și crearea unor contexte în care se află noțiunea respectivă. Se evită prin conținutul exercițiilor menținerea elevilor cu un ritm slab la un nivel elementar de exersare, ei preluând treptat sarcini mai complicate de lucru. La fel se va proceda și cu elevii cu un ritm mediu de asimilare, iar pentru cei cu ritm rapid trebuie date sarcini în plus, și sarcini mai dificil de rezolvat.

Tratarea diferențiată a elevilor are o mare importanță deoarece este o condiție a progresului și a reușitei școlare. Randamentul maxim poate fi atins de un elev, doar dacă sarcina de rezolvat este la limita superioară a capacităților sale de rezolvare.

A utiliza cu pricepere psihologică și pedagogică zestrea nu doar ereditară, ci și cea dobândită de elev, înseamnă pentru educator a dispune de premise favorabile în obținerea succesului în instrucție și educație.

Educatorul care sesizează repede dominantele personalității elevului și care îl ajută pe acesta să-și corecteze neajunsurile sau să-și dezvolte calitățile, devine în relația pedagogică, un puternic suport moral și psihologic.

Bibliografie:

- Adina M., Florica M. – *Activitatea diferențiată – o necesitate a învățării școlare*, Revista de pedagogie, nr 2-3/2003.
- Eleonora A., Delia G. – *Cunoașterea copilului, premisă pentru o corectă tratare individuală diferențiată* – Revista de pedagogie nr 2-4/2002.
- Rizescu I.M. – *Diferențierea activității cu elevii în ciclul primar în cadrul lecției*, E.D.P. , București, 1978
- Maria R. – *Empatia în educație. Necesități pedagogice moderne*, D.P.H., București, 2008.

ROLUL ACTIVITĂȚILOR EXTRACURRICULARE ÎN DEZVOLTAREA CULTURALĂ A ELEVILOR

Înv. Marc Aurica – Școala Gimnazială Câmpeni

Complexitatea procesului de învățământ, multitudinea obiectivelor pe care le vizează, marea diversitate a capacităților de învățare, a aptitudinilor și intereselor elevilor fac necesară utilizarea unei game variate de activități în vederea realizării finalităților educației.

Procesul de diferențiere a formelor de organizare a învățării a fost declanșat la începutul secolului al XX-lea sub presiunea amplificării volumului de informații științifice, tehnice, culturale și artistice și a trebuinței elevului de a-și întregi educația școlară prin alte modalități de cunoaștere-nevoie sesizată și susținută teoretic de adepții curentului „Educația nouă”.

Inițiativa organizării primelor forme de educație în afara școlii aparține organizațiilor de tineret, al căror program prevedea ieșiri în natură și călătorii în scopul completării educației. Printre acestea se impune a fi menționată asociația „Wandervogel”(„Păsările călătoare”) care a luat naștere la Steglitz, lângă Berlin, în anul 1901, ca urmare a voinței elevilor de a-și cunoaște țara prin vizite și excursii.

Cu timpul, ca urmare a numeroaselor și variatelor obiective ale procesului de învățământ și interesului de cunoaștere sporit al elevilor, s-au constituit noi forme de organizare a învățării, pornindu-se de la activități didactice variate până la activități extrașcolare și extracurriculare. Ele au un rol complementar față de activitățile didactice, urmărind lărgirea și adâncirea influențelor exercitate în procesul de învățământ, valorificarea și dezvoltarea intereselor și aptitudinilor elevilor, dezvoltarea culturală a acestora, organizarea judicioasă a timpului liber. Ca activități complementare ele prezintă unele particularități ce se referă la participarea elevilor, la conținutul și durata lor, la formele de organizare și metodele folosite, la evaluarea rezultatelor.

Participarea elevilor este facultativă, cadrul didactic poate interveni, însă, prin dirijarea sugestivă pentru antrenarea elevilor la unele dintre aceste activități. Conținutul se fixează în funcție de dorințele și preferințele elevilor, de condițiile și posibilitățile de realizare. Formele de organizare sunt mult mai elastice, ingenioase și cu caracter recreativ. Se oferă în acest fel libertatea manifestării spiritului de inițiativă din partea elevilor. Pentru evaluarea rezultatelor se folosesc modalități variate cum ar fi aprobarea prin laudă, participarea la expoziții, popularizare și evidențiere etc.

Prin activitățile extrașcolare și extracurriculare se realizează obiective prioritare ale procesului instructiv-educativ, cum ar fi educarea atitudinii copilului față de învățătură, față de necesitatea frecventării școlii, educarea respectului față de semenii și munca lor, educarea respectului față de sine, dezvoltarea culturală a indivizilor, organizarea mai plăcută și mai eficientă a timpului liber, căci a pierde timpul, înseamnă a pierde o parte prețioasă din viața ta.

După cum spunea o personalitate a școlii românești, Cristofor Simionescu, omul modern împovărat prin solicitări zilnice, nu toate impuse, ci destule adăugate de el însuși, fără discernământ, devine un fel de prizonier în labirintul vieții. Amână sau renunță la priorități, luat de val cum se spune,

trăind drama crizei permanente de timp. Astfel că buna gospodărire a timpului, mai ales a uneia dintre componentele lui, timpul liber, constituie fără îndoială, o problemă de căpetenie și o preocupare continuă a fiecărui om de la pedagog la micul școlar. Pentru fiecare dintre noi apare adeseori întrebarea „Ce fac cu timpul meu?”.

Din anumite sondaje și cercetări întreprinse rezultă că unii elevi fac greșeala de a îngloba în timpul liber și orele impuse de buna pregătire a lecțiilor, alții socotesc ziua întreagă timp de muncă, neorganizându-și rațional timpul de învățatură și odihnă, nereușind să-și creeze în bugetul lor de timp și ore de răgaz, ori libere.

În mod firesc noi pedagogii ne întrebăm: „Cum este mai bine să-i orientăm pe elevi spre a folosi timpul în mod optim, pentru a contura cel mai mult personalitatea acestora?”.

În acest sens am purtat discuții cu elevii din colectivul pe care-l conduc, în cadrul orelor de educație civică dar și cu alte ocazii. Le-am cerut să-și întocmească fiecare un program de activitate al unei zile obișnuite și după realizarea și prezentarea în clasă a acestora, am analizat împreună cu ei aspectele pozitive și negative cu privire la modul cum își organizează timpul în afara școlii, făcând și comparații cu colegii lor, evidențiind faptul că o bună folosire a timpului în afara școlii se reflectă și în rezultatele obținute de ei în activitatea școlară. Astfel de discuții am purtat și cu părinții elevilor clasei cu ocazia diverselor întâlniri sau chiar implicarea lor în unele activități extracurriculare.

Elevii au fost antrenați într-o mare varietate de activități extrașcolare și extracurriculare, care i-a ajutat să-și „cheltuie” timpul liber în mod plăcut și eficient, mai ales în contextul existenței la tot pasul a altor tentații chiar și pentru școlarii mici, care le pot crea probleme lor sau școlii și familiei. În acest sens am organizat pe cât de des posibil excursii și vizite, ele fiind mult agreate de copii. Acestea urmăresc lărgirea orizontului de cunoaștere al elevilor prin contactul cu natura și cu obiectivele economice și social-culturale, istorice dar și de recreere a elevilor. Organizate la nivelul clasei sau al școlii, excursiile și vizitele vizează efecte educative contribuind la dinamizarea curiozității tehnico-științifice, a spiritului de investigație, a imaginației și a gândirii creative, precum și dezvoltarea unor calități etico-cetățenești.

Cercurile de elevi sunt și ele activități extrașcolare atractive care se organizează în vederea aprofundării pregătirii elevilor într-un anumit domeniu, al dezvoltării aptitudinilor și exprimării creativității. Profilul lor diferă în funcție de aptitudinile elevilor, de interesele lor, de tipul școlii etc. Pot fi constituite la nivelul clasei sau pe grupe de clase, frecventarea fiind facultativă.

Ținând seama de toate aceste considerente am organizat anual câte un cerc în funcție de cerințele și dorințele elevilor (Cerc de filatelie, de cusături populare, de dansuri populare, matematică, miniatorie etc.). Întotdeauna elevii au demonstrat că sunt atrași de astfel de activități, au venit și s-au implicat cu plăcere într-un număr deosebit de mare.

Alte activități extrașcolare și extracurriculare organizate la clasa pe care o conduc au fost serbările școlare organizate cu diferite ocazii (Ziua Națională a României, 8 Martie, 1 Iunie, Crăciun, la final de an școlar) care au devenit deja o tradiție și pe care elevii și părinții le așteaptă cu mult interes. Elevii clasei și ai școlii noastre cu aptitudini și înclinații muzicale au posibilitatea de afirmare în cadrul tarafului școlii care desfășoară o bogată activitate ce a determinat obținerea unor rezultate deosebite, unor importante premii la concursurile cultural-artistice din întreaga țară.

Toate aceste activități asigură reconfortarea, deconectarea și regenerarea funcțiilor psihice și fizice ale elevilor. Ele urmăresc totodată lărgirea și adâncirea informației, cultivarea interesului pentru diferite forme ale culturii, dezvoltarea înclinațiilor, a aptitudinilor și talentelor cât și atragerea elevilor la viața socială și culturală.

În această categorie pot fi incluse și activități ca vizionările de filme și spectacole, carnavalurile, concursurile artistice și sportive, întâlnirile cu personalități și oameni de știință și cultură, la care au participat de foarte multe ori și elevii clasei mele. Am organizat șezători literare și seri de poezie cu diverse ocazii, ca de exemplu la aniversarea unui scriitor (Mihai Eminescu, Ion Creangă), a unui eveniment istoric (Marea Unire). În cadrul acestor manifestări am realizat expoziții, concursuri literare, sesiuni de comunicări și referate, competiții și întreceri prin creații literare proprii, recitaluri de poezie etc.

Concursurile pe obiecte și olimpiadele școlare la care am fost întotdeauna prezenți, le-au oferit elevilor posibilitatea de a-și petrece util timpul, de a stabili atât relații de prietenie cu alți colegi ai lor dar și relații de competiție care-i obligă să-și pună în valoare calitățile și-i determină să tindă spre a fi

printre cei mai buni. Astfel de activități au adus rezultate și satisfacții deosebite elevilor și cadrelor didactice din școala noastră, atât la clasele primare cât și la cele gimnaziale.

Suntem implicați într-o multitudine de proiecte și parteneriate școlare, în cadrul școlii și în afara ei („Stimularea gustului pentru lectură al elevilor”, „O școală fără violență”, „Săptămâna părinților în școală”, „Prietenii la distanță”, „Eminescu-poet național”, „Vecini dar și prieteni” etc.).

O bogată activitate, atractivă și recreativă se desfășoară și la Clubul elevilor unde elevii merg cu plăcere și unde-și pun în valoare atât cunoștințele acumulate cât și competențele și abilitățile dobândite.

Discutând cu elevii clasei mele despre preferințele lor cu privire la activitățile extrașcolare și extracurriculare am constatat că cele mai îndrăgite de elevi sunt activitățile sportive, cele de informatică, excursiile și vizitele, vizionări de filme, spectacole, activitățile de la Clubul elevilor și de la cercurile de elevi.

Atât în activitatea didactică cât și în cea extrașcolară, rolul cadrului didactic este de a îndruma pașii elevilor pe drumul cel mai bun și de a organiza activități diverse, cât mai atractive, de petrecere în mod plăcut și folositor a timpului de învățatură și a celui liber.

Timpul este ireversibil, vremea pierdută nu mai poate fi răscumpărată. Cum spune învățatul Theofrast: „Din cheltuielile noastre cel mai costisitor este timpul”. Deci învățându-i pe cei mici cum să-și gospodărească timpul cu chibzuială, vor și să-l prețuiască pentru toată viața.

Activitățile extrașcolare desfășurate pot avea asupra elevilor efecte diferite, pot satisface sau nu așteptările lor. De aici decurge necesitatea cunoașterii preocupărilor elevilor din timpul liber, îndrumarea și orientarea lor spre cât mai multe activități fie culturale, tehnice, artistice, sportive, pentru a dezvălui potențele acestora, a-l îndruma la multilateralitate, în valorificarea timpului liber de care dispun.

Toate activitățile extrașcolare și extracurriculare contribuie la formarea deprinderilor de a munci ordonat, corect și exigent. Prin faptul că nu sunt notate devin un prilej de autocontrol, spiritul critic și autocritic devine mult mai ridicat. Aceste activități își au rădăcinile în orele de curs, fiind o continuare a acestui proces, dar cele două ramuri se împletesc atât de armonios, stabilind conexiuni și realizând acest tot ce se numește învățare.

Bibliografie:

1. Tribuna învățământului, București, 1-7 noiembrie, 2004, pag. 12;
2. Învățământul primar, Editura Miniped, București, nr. 1, 2004, pag. 78;
3. Învățământul primar, Editura Miniped, București, nr. 1-3, 2006, pag. 146,192;
4. Kieran Egan, Imaginația în predare și învățare, Ed. Didactica Publishing House, București, 2008, pag. 53-74;
5. Preda Viorica, Programe și activități pentru învățământul preșcolar și primar, Ed. , 2009, pag. 59-135;

ROLUL ȘCOLII ÎN PREVENIREA ȘI COMBATEREA MANIFESTĂRILOR VIOLENTE ALE ȘCOLARULUI PRIN COLABORAREA PSIHOLOG-DIRIGINTE

Prof. Psiholog Filimon Ana-Maria, Școala Gimnazială „Avram Iancu”, Alba-Iulia

I. CONSIDERAȚII PRELIMINARE PRIVIND INVESTIGAȚIA REALIZATĂ

Violența școlară este doar una dintre manifestările violenței cotidiene. Din punct de vedere statistic ea este cea mai frecventă conduită școlară deviantă. Nu numai că îmbracă forme diferite de manifestare dar, mai mult decât atât, cauzele care duc la aceste manifestări sunt foarte diverse, indiferent dacă ne referim la individ - elev, profesor, părinte, la familia din care face parte elevul, la școală, ca entitate complexă, sau la influențele macrosociale dintre care mass-media pare să fie cea mai importantă.

Sensibilizarea față de fenomenul violenței școlare ar trebui, firesc, să ducă la creșterea eforturilor depuse pentru ameliorarea situației prezente. În acest sens, țara noastră trebuie să se implice în prevenirea și combaterea violenței, în general, și a celei școlare, în special, și să dispună de o cunoaștere la nivel național a fenomenului violenței școlare.

Lucrarea de față și-a propus să răspundă unei nevoi de cunoaștere a dimensiunii fenomenului violent, a formelor de manifestare care afectează ambianța școlară, și a cauzelor care conduc la o conduită agresivă în școală, cunoaștere necesară în vederea elaborării unor strategii de prevenire și ameliorare a acestui fenomen, prin colaborarea psiholog-diriginte.

Motivul care a determinat realizarea investigației constă în sensibilizarea unui public cât mai larg și o condiție a mobilizării resurselor în vederea abordării și luării unei atitudini de combatere a fenomenului violent și de ameliorare a manifestărilor violente din interiorul școlii. Cercetarea este, astfel, un pas absolut necesar, un argument util în vederea abordării violenței în școală.

II. OBIECTIVELE CERCETĂRII

Obiectivele acestei cercetări vizează următoarele aspecte:

- Cunoașterea percepției cadrelor didactice și elevilor cu privire la fenomenul violenței în școală;
- Identificarea formelor de violență la care sunt expuși elevii;
- Identificarea cauzelor generatoare de violență în școală;
- Sondarea opiniei cadrelor didactice și elevilor cu privire la modalitățile de prevenție a violenței.

III. SCOPUL CERCETĂRII

Surprinderea unor dimensiuni asupra fenomenului de violență în școală, sub conducerea psihologului școlar în colaborare cu dirigintele, în vederea elaborării unor strategii de prevenire și combatere a acestui fenomen, la nivelul școlii, care să reducă aceste comportamente agresive.

IV. DESCRIEREA METODOLOGIEI CERCETĂRII

A. Prezentarea eșantionului

Studiul a avut un caracter exploratoriu și s-a desfășurat pe un lot de subiecți de disponibilitate.

B. Caracteristici ale grupului țintă

Grupul țintă a fost reprezentat de 80 elevi, clasele V-VIII, și 30 profesori, din numărul total, din cadrul Școlii Gimnaziale „Avram Iancu”, Alba-Iulia, județul Alba, în anul școlar 2011-2012.

Vârsta subiecților este cuprinsă între 11-14 ani (elevii) și 35-55 ani (cadre didactice), grupul țintă fiind alcătuit atât din subiecți de gen masculin cât și feminin.

C. Instrumente de cercetare

În demersul cercetării întreprinse de noi, am conceput și administrat, ca instrumente de cercetare un număr de două chestionare, unul pentru elevi și unul pentru cadre didactice, în funcție de aspectele avute în vedere. Chestionarul pentru elevi (**Anexa 1**) a cuprins 3 întrebări închise, iar cel pentru cadre didactice (**Anexa 2**) a cuprins 4 întrebări închise.

D. Procedura de desfășurare

Cei 110 de subiecți, dintre care 80 având calitatea de elevi și 30 de cadre didactice, au fost rugați să completeze câte un chestionar privind dimensiuni ale fenomenului violenței în școală. Incluziunea subiecților în lot s-a bazat pe acordul voluntar al acestora. În momentul distribuirii chestionarelor, subiecților la studiu le-au fost oferite informații privind obiectivele și scopul cercetării.

V. ANALIZA ȘI INTERPRETAREA DATELOR

Analiza și interpretarea rezultatelor s-a realizat conform răspunsurilor date de elevi și cadre didactice la itemii chestionarelor, scopul fiind acela de a surprinde gradul de manifestare al fenomenului violent în mediul școlar, a modului de manifestare a acestuia și a cauzelor care conduc la o conduită agresivă în școală, în vederea elaborării unor strategii de prevenire și combatere a acestui fenomen, la nivelul școlii, care să reducă aceste comportamente agresive.

A. Analiza răspunsurilor la chestionarul administrat elevilor

Prezentăm în continuare analiza și interpretarea răspunsurilor elevilor la chestionarul administrat (a se vedea Anexa 1), pe aspectele urmărite:

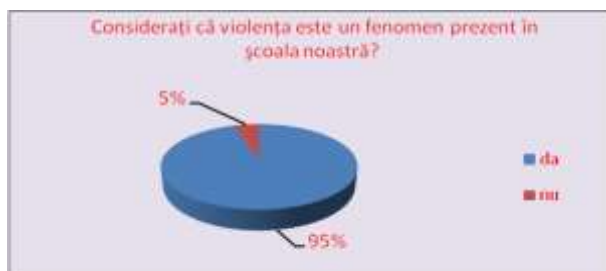

Fig. 1. Distribuția opiniilor elevilor privind violența

În **Figura 1**, se constată, un grad înalt de consistență a răspunsurilor elevilor din cadrul școlii, aceștia înregistrând opinii înalt convergente privind absența violenței în școală (**95%**).

Fig. 2. Surse ale conflictului în școală

Subiecții investigați situează pe primul loc anturajul (**40%**), prezentate în **Figura 2**.

Astfel, se observă faptul că principalele cauze ale manifestărilor violente ale elevilor investigate sunt: mediul familial în proporție de **17%**, educația (**2%**), lipsa comunicării părinte-copil (**8%**), teribilismul (**12%**), statutul financiar în proporție de **5%**, intoleranța (**16%**).

Fig. 3. Strategii de prevenire a violenței

Conform **Figurii 3**, educația adecvată în familie (**25%**), ocupă locul central în prevenirea violenței, autocontrolul și stăpânirea de sine (**16%**), implicarea Bisericii (**14%**), derularea unor programe educative (**11%**) sunt – în opinia elevilor chestionați – principalii factori care contribuie la prevenirea și combaterea violenței.

Putem afirma că elevii conștientizează faptul că combaterea fenomenului de violență în școală poate fi prevenit prin elaborarea mai multor strategii de acțiune, și anume: din partea familiei, a propriei persoane și a unor instituții abilitate în acest domeniu.

B. Analiza răspunsurilor la chestionarul administrat cadrelor didactice

Prezentăm în continuare analiza și interpretarea răspunsurilor cadrelor didactice la chestionarul administrat (a se vedea Anexa 2), pe aspectele urmărite:

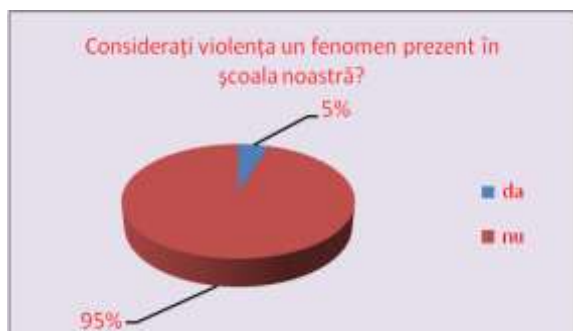

Fig. 4. Opinii ale profesorilor privind violența

Conform **Figurii 4** privind manifestarea fenomenului de violență în școală se poate observa faptul că, în conformitate cu declarațiile profesorilor, fenomenul violenței în școală este foarte scăzut, fiind prezent în proporție de **5%** în unitatea școlară în care aceștia își desfășoară activitatea.

Aceștia, la fel ca și elevii au înregistrat opinii înalt convergente privind absența violenței în școală (**95%**).

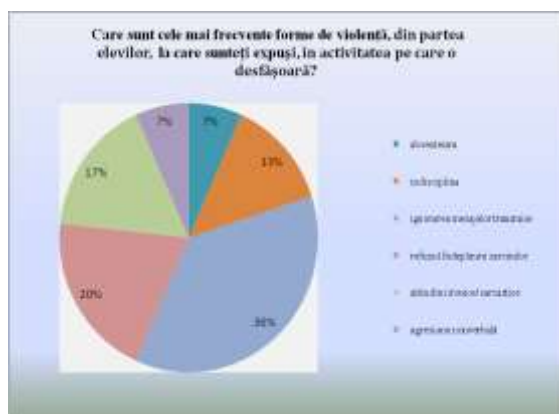

Fig. 5. Forme de violență din partea elevilor

Următoarea întrebare s-a axat pe realizarea unei ierarhii a celor mai frecvente forme de violență la care sunt expuse cadrele didactice, astfel că, aceștia situează pe primul loc ignorarea mesajelor transmise (**36%**), prezentate în **Figura 5**.

Astfel, se observă faptul că principalele forme ale manifestărilor violente, din partea elevilor, sunt: refuzul îndeplinirii sarcinilor în proporție de **20%**, atitudini ironice/sarcastice în proporție de **17%**, indisciplina în proporție de **13%**, absenteismul în proporție de **7%**, agresiune nonverbală în proporție de **7%**.

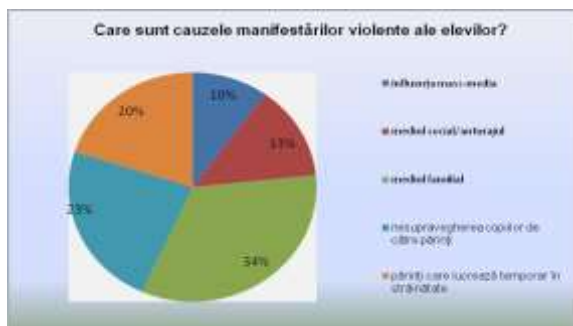

Fig. 6. Cauze ale comportamentelor violente ale elevilor

În **Figura 6** se observă faptul că principalele cauze ale manifestărilor violente ale elevilor indicate de către cadrele didactice investigate sunt cele de natură familială (**34%**), urmate de nesupravegherea copiilor de către părinți în proporție de **23%**, părinți care lucrează temporar în străinătate (**20%**), mediul social/anturajul (**13%**), influența mass-media (**10%**).

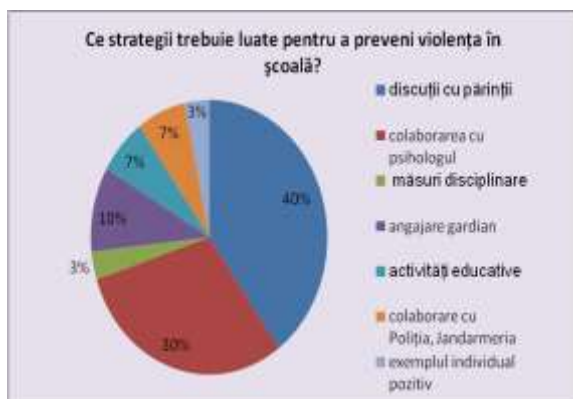

Fig. 7. Strategii de prevenire a violenței

În **Figura 7** cadrele didactice investigate consideră că principala modalitate de combatere a violenței se concretizează în discuții cu părinții în proporție de **40%** (sub diverse forme: individuale, ședințe cu părinții, lectorate cu părinții). Mai sunt menționate și alte activități precum: colaborarea cu psihologul școlii (**30%**), angajarea unui gardian (**10%**), colaborarea cu Poliția, Jandarmeria (**7%**), activități educative (**7%**), măsuri disciplinare (**3%**), exemplul individual pozitiv în proporție de **3%**.

VI. CONCLUZII ALE CERCETĂRII

Aspectele relevate de această analiză, ne duc la concluzia că, prin surprinderea unor dimensiuni asupra fenomenului de violență în școală, sub conducerea psihologului școlar în colaborare cu dirigințele, vom elabora strategii de prevenire și combatere a acestui fenomen, în vederea optimizării activității didactice desfășurate de aceștia.

Fenomenul de violență școlară se manifestă în intensități de valori scăzute în școala noastră. Colectivul didactic din școală este însă conștient că una dintre cele mai grave consecințe ale prezenței, chiar și în limitele arătate, duce la “*formarea negativă*”, în spiritul conflictului și al violenței.

Impresionează conștientizarea și profunzimea înțelegerii de către elevi a fenomenului și, totodată, maturitatea soluțiilor avansate de către aceștia. Necesitatea colaborării școală - familie rezidă din obiectivul comun pe care îl au cei doi factori educaționali: asigurarea unui sistem unitar de cerințe de instruire și educare a școlarului.

VII. RECOMANDĂRI SPECIFICE SEGMENTULUI DE VÂRSTĂ STUDIAT

Recomandările privind ameliorarea violenței școlare, prezentate în cele ce urmează, sunt elaborate în concordanță cu rezultatele cercetării, scopul fiind de a focaliza analiza măsurilor de prevenție asupra principalilor actori de la nivelul unității de învățământ și asupra responsabilităților acestora.

Recomandăm profesorilor să dezbată la ora de dirigenție activități pe tema violenței, cu conținut adaptat vârstei și caracteristicilor clasei; organizarea de acțiuni educative atractive, cu elevii și părinții, inclusiv concursuri pe această temă. Totodată colaborarea cu părinții prin implicarea acestora în găsirea de soluții pentru reducerea comportamentelor agresive.

Recomandăm psihologului școlii să consilieze elevii, părinții, cadrele didactice cu privire la combaterea și ameliorarea fenomenului de violență în școală, prin realizarea unui plan de intervenție personalizat specific segmentului de vârstă studiat. Totodată coordonarea lectoratelor cu părinții, a tematicii ședințelor pe clase, în sensul cuprinderii unor dezbateri orientate pe problematica violenței.

Reușita în preocuparea școlii pentru formarea unor comportamente sănătoase este asigurată prin atitudinea de înțelegere, prin comunicare, prin tratarea acestora ca parteneri în desfășurarea activității educaționale.

BIBLIOGRAFIE

1. Jigău, M. (2005), *Violența în școală*, București, Editura Institutul de Științe ale Educației UNICEF.
2. Jigău, M. (2006), *Prevenirea și combaterea violenței în școală*, Buzău, Editura Alpha MDN.
3. Neamțu, C. (2003), *Devianța școlară. Ghid de intervenție în cazul problemelor de comportament ale elevilor*, Iași, Editura Polirom.
4. Rosan, A. (2006), *Violența juvenilă școlară-teorie, prevenție și intervenție integrativă*, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană.

NECESITATEA TRATĂRII DIFERENȚIATE ȘI INDIVIDUALIZATE – O ABORDARE PRACTICĂ

*Prof. înv. primar Țîra Ioana Maria,
Colegiul Tehnic „Al. Domșa” Alba Iulia*

Motto: „Dacă tratezi un om ca și cum ar fi ceea ce ar trebui și ar putea să fie, el va deveni ceea ce trebuie și poate să fie.”

Goethe

I. În contextul social actual, școala este supusă unui mare număr de idei și alternative. Complexitatea problematicii tratării diferențiate și individualizate, necesitatea aplicării în practică impun fiecărui cadru didactic o serioasă investigație a studiilor teoretice, dar, mai mult decât atât, identificarea, crearea, aplicarea unor idei, situații de învățare, experiențe în domeniu.

În documentele care reglementează drepturile copilului este specificat dreptul la educație. Astfel, „Convenția cu privire la drepturile copilului” prevede în cadrul art. 28 „dreptul copilului la educație(...) în mod progresiv și pe baza egalității de șanse”, iar art. 29 subliniază în alin. a) „dezvoltarea plenară a personalității, a vocațiilor și aptitudinilor mentale și fizice ale copilului.”

Necesitatea tratării diferențiate nu este o noutate. Acum mai bine de un secol, în 1888, la Sorbona, H. Marion realizează o pledoarie în favoarea educației centrate pe elev. În anul 1978, în lucrarea „Învățământul diferențiat. Concepții și strategii”, I.T.Radu propune adaptarea activităților de învățare la posibilitățile diferite ale elevilor, la capacitatea de înțelegere și la ritmul propriu de lucru (al grupului sau al elevului).

Principiul de bază este că nu există elevi buni și elevi slabi, ci există elevi buni la lucruri diferite. În 1985 Howard Gardner elaborează *Teoria inteligențelor multiple*: inteligența nu este considerată o însușire pusă în lumină prin teste standard, ci capacitatea de a rezolva probleme și a realiza produse în situații concrete de viață; există inteligențe diferite și autonome care conduc la modalități diverse de cunoaștere, înțelegere și învățare.

Diferențierea în activitatea educațională include două perspective:

- perspectiva negativă („diferența” reflectă un statut mai scăzut, mai puțină valoare → perpetuează inegalitățile și tratamentul inechitabil;)
- perspectiva pozitivă (recunoașterea individualității, a necesităților și intereselor individuale).

Atât recunoașterea, cât și nerecunoașterea diferențelor pot produce, prin exagerare, consecințe negative, dacă ne referim la copiii cu dizabilități:

– dacă le recunoaștem, se poate ajunge la școlarizarea diferită, separată → stigmatizare, devalorizare;

– dacă nu le recunoaștem, poate apărea o școlarizare inadecvată. (T. Vrasmas).

P. Perrenoud definește *diferențierea în educație* ca o organizare a activității „în așa fel încât fiecare elev să fie constant sau cât mai frecvent confruntat cu situațiile didactice cele mai productive pentru el.” Tratarea diferențiată se poate realiza prin:

- Curriculum diferențiat (trunchi comun, extindere, aprofundare);
- organizarea clasei eterogene în grupe de elevi pe niveluri (minim, mediu, maxim), în funcție de progres, pe discipline de studiu;
- organizarea activității pe centre de învățare (aplicație la *teoria inteligențelor multiple* a lui H. Gardner);
- organizarea și desfășurarea activității pe grupe, în funcție de tempoul de învățare;
- diferențierea temelor pentru acasă.

Individualizarea presupune personalizarea educației (de exemplu, copiii cu cerințe educative speciale, fie capabili de performanțe superioare, fie cu dizabilități în învățare). Individualizarea poate fi realizată prin:

- personalizarea obiectivelor (adaptarea obiectivelor educaționale la posibilitățile reale ale elevului);
- personalizarea activităților de învățare, cu posibilitatea ca elevul să poată alege modalitatea preferată de lucru;
- adaptarea timpului necesar pentru învățare;
- adaptarea materialelor de instruire (fișe de lucru, fișe de ameliorare, fișe de dezvoltare, suporturi audio- video etc.);
- învățare asistată pe calculator;

- individualizarea temei pentru acasă.

O modalitate eficientă și acceptată de elevi este *tema pentru acasă cu sarcini de lucru diferențiate*, după următoarea structură:

➤ tema pentru acasă obligatorie (tema notată cu **O**), care cuprinde sarcini de lucru de nivel minim/ mediu;

➤ tema pentru „elevii harnici” (tema notată cu *****); nu este obligatorie, dar poate fi efectuată de elevii care doresc să lucreze suplimentar; tema include sarcini de lucru de nivel mediu/ superior;

➤ tema pentru „elevii isteți” (notată cu , simbolizând „un bec care se aprinde”); tema nu este obligatorie și include –în alternanță– fie sarcini de lucru de nivel superior, fie diferențiere pe baza *teoriei inteligențelor multiple*.

Fiecare elev va alege acasă, după efectuarea temei obligatorii, ce și cât poate rezolva din celelalte teme propuse. Faptul că fiecare poate face acest tip de alegere înseamnă, pentru elev: automotivare, autoevaluare (relativă, evident!), propria adaptare la ritmul de lucru, la elementele de bioritm individual. Ulterior, în evaluare, se pot face aprecieri, pot fi lăudați, evidențiați elevii care, în unități mai mari de timp, dovedesc interes în realizarea temelor pentru acasă.

II. Abordare practică la nivel de clasa a II-a:

➤ **Limba și literatura română**

Textul narativ: Degețica (după H. Ch. Andersen)

Nivel 1 (tema pentru acasă obligatorie)

1. Răspunde în scris la întrebări.
2. Alcătuiește două enunțuri în care cuvântul **bancă** să aibă sensuri diferite.

Nivel 2 (tema pentru „elevii harnici”)

1. Scrie întrebări potrivite pentru enunțul:

Broasca a luat-o pe Degețica.

2. Povestește fragmentul din manual, apoi găsește un final potrivit.

Nivel 3 (tema pentru „elevii isteți”)

1. Alcătuiește trei enunțuri în care cuvântul **bancă** să aibă sensuri diferite.
2. Realizează două desene/schițe care să ilustreze sensuri diferite ale cuvântului **broască**.
3. Alcătuiește și rezolvă o problemă pe baza datelor următoare:
....23 broscuțe..... cu 5 broscuțe mai puțin.
Câte.....?
4. Amintește-ți cântecul „Broscuțele” și interpretează-l.
5. Caută și notează/adună cât mai multe informații despre plantele și viețuitoarele din apropierea apelor.
6. Modelează din plastilină unul din personajele textului „Degețica”.
7. Recitește textul din manual, apoi gândește-te și răspunde la următoarele întrebări:
 - a) Este corect gestul broaștei? Cum ar fi trebuit să procedeze?
 - b) Ce crezi că a simțit Degețica?
 - c) Ce ai simți tu dacă ai fi în locul Degețicăi?

III. OBSERVAȚII

Este evidentă superioritatea tratării diferențiate și individualizate. Practicienii cunosc însă foarte bine aspectul consumului (de energie, financiar, de timp etc.) în momentul

proiectării/aplicării acestei maniere de lucru. Pentru obținerea unor reale rezultate în activitatea cu elevii este imperios necesar să se intervină cu modificări de tipul: scăderea numărului de elevi la clasă (nu menținerea artificială a numărului de 20-25 de elevi), dotarea cu un minim de mijloace didactice (computer, copiator, imprimantă, scanner) adecvate unui proces modern de predare-învățare etc.

IV. CONCLUZII

Tema pentru acasă constituie o oportunitate pentru învățător și elevi de a prelungi timpul dedicat învățării, de a stimula interesul pentru diverse domenii, de a diferenția instruirea în sensul nevoilor și intereselor elevilor. Astfel, elevii vor învăța să facă alegeri bazate pe propriile interese, iar procesul de predare învățare se va perfecționa prin posibilitatea descoperirii mai multor perspective asupra conținuturilor, ideilor, evenimentelor.

BIBLIOGRAFIE

- Cocoradă, Elena -, „Tema pentru acasă – rezultată a unor multiple influențe educative”, rev. *Înv. primar*, nr. 4/2004, Ed. *Miniped*, București, 2004, p. 13-18
- Gliga, Lucia (coord.) -, „Instruirea diferențiată”, Ed. *Tipogrup press*, București, 2001
- Vrășmaș, Traian -, „Școala pentru toți”, Ed. *Miniped*, București, 2004

TEHNICA CIORCHINELUI – TEHNICĂ DE DEZVOLTARE A SPIRITULUI CRITIC APLICATĂ ÎN INSTRUIREA INTERACTIVĂ LA TEHNOLOGIA INFORMAȚIEI ȘI A COMUNICAȚIILOR (TIC)

*Prof. informatică HUMENIUC RAMONA
Colegiul Național “Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia*

Pornind de la etimologia termenului “critic” (“kritikos” în limba greacă), cu semnificația “capabil de a alege, de a judeca, de a discerne, decide, separa”, deducem că pedagogia interactivă implică și exersarea spiritului critic.

Spiritul critic este un spirit de discernământ, activ și reflexiv, care se dobândește de către elevi în mod progresiv, prin activități care includ problematizări și descoperiri, punerea de întrebări și formularea de probleme, reflecții personale, autoanalize, autochestionări, apeluri repetate la cunoștințe, introspecții, realizarea de comparații, separări, distincții, delimitări. Pe măsură ce dobândesc capacitatea de a gândi critic, elevii progesează tridimensional: de la afirmații bazate pe intuiție la afirmații bazate pe logică, de la o singură perspectivă de analiză la adoptarea mai multor perspective oferite de alții, de la exprimarea subiectivă a reacțiilor personale la exprimarea reacțiilor în termeni care să fie înțeleși și de alții.

Tehnica ciorchinului reprezintă o variantă neliniară de brainstorming care stimulează gândirea divergentă a elevilor și constă în exprimarea grafică a conexiunilor dintre idei, constituind totodată, o modalitate de a realiza asociații noi de idei sau de a releva noi sensuri ale ideilor. Prin această tehnică elevii sunt încurajați să gândească liber și deschis; ea poate fi utilizată atât individual cât și în grup (în situația în care elevii cunosc ideile colegilor și asociațiile pe care le fac aceștia).

Utilizarea acestei tehnici presupune parcurgerea etapelor din *fig. 1*

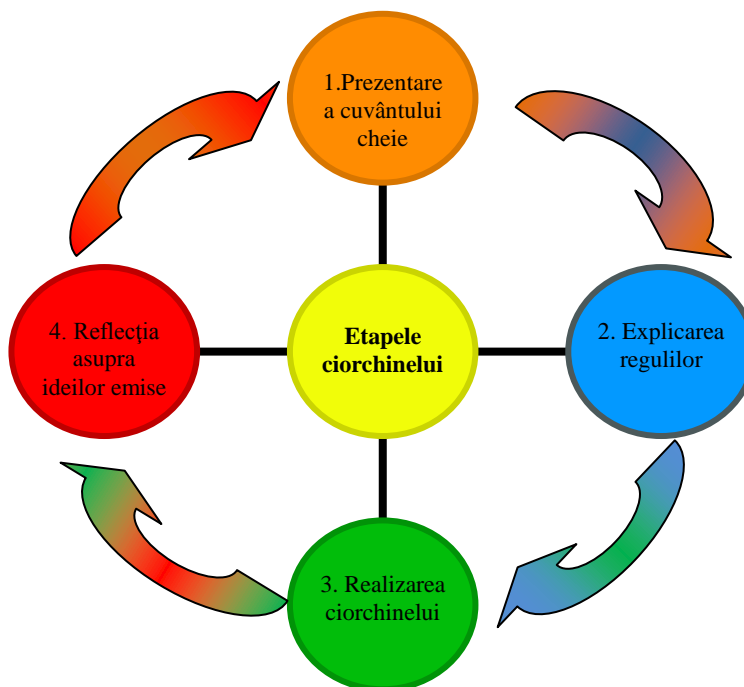

fig. 1 Etapele ciorchinei

Analiza unui exemplu – situație de învățare la disciplina Tehnologia Informației și a Comunicațiilor (TIC), în care s-a utilizat *tehnica ciorchinei*.

Clasa: a X-a

Disciplina: TEHNOLOGIA INFORMAȚIEI ȘI A COMUNICAȚIILOR (TIC)

Tema: APLICAȚII PRACTICE CU FORMULE ÎN EXCEL

Tipul lecției: Lecție de aplicare a cunoștințelor

Scopul lecției: *Utilizarea formulelor de calcul în aplicații Excel*

Unitatea de învățare: Utilizarea aplicațiilor software specializate pentru calcul tabelar-Excel

Competențe generale: C1 – Dezvoltarea deprinderilor moderne de utilizator

Competențe specifice: la sfârșitul lecției elevii vor fi capabili să:

- C1.3. Utilizarea formulelor și a funcțiilor
- C1.7. Realizarea unor aplicații practice

Metode și procedee didactice:

- expunerea, conversația frontală și individuală, explicația, problematizarea, munca independentă, modelarea, exercițiul aplicativ, tehnica ciorchinei

Mijloace didactice: - fișe de lucru, calculator

Tipuri (moduri) de activitate: individual

OBIECTIVE OPERAȚIONALE: - la sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili să:

O1. – precizeze acțiunea fiecărui operator utilizat în aplicații

O2. – să utilizeze formule de calcul în rezolvarea unor probleme specifice domeniului

lor de

activitate

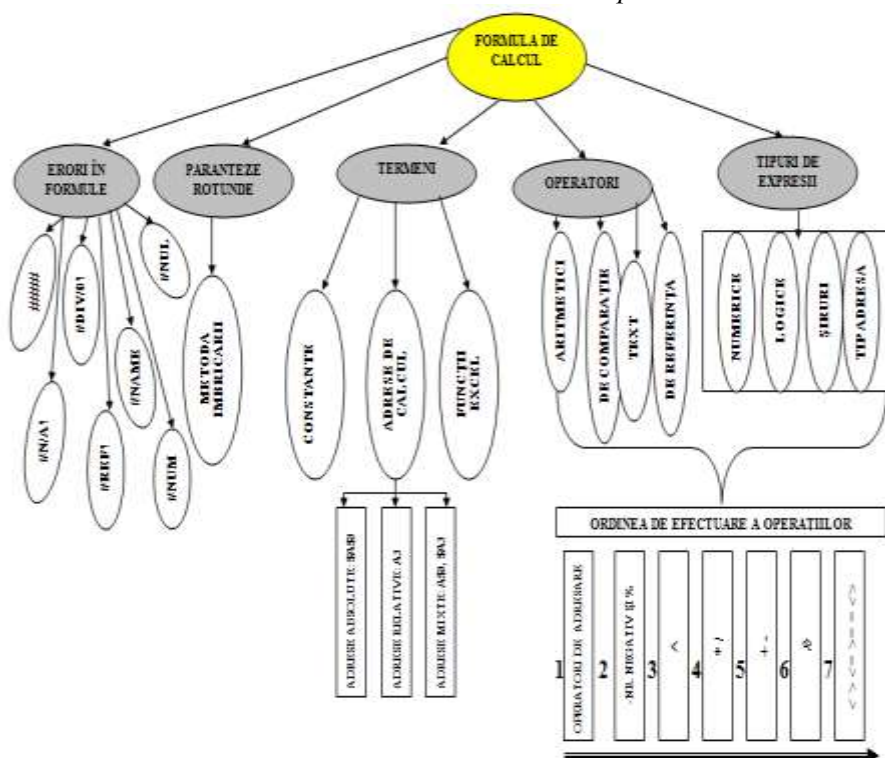
O3. – să utilizeze paranteze rotunde imbricate în formule Excel

Organizarea activității:

Moment de lecție	Activitatea profesorului	Activitatea elevilor	Durăță
1. Moment organizatoric	<ul style="list-style-type: none"> - se face prezența; - se pregătește materialul didactic și se verifică echipamentele de calcul; - se anunță modul de organizare al activității 	<ul style="list-style-type: none"> - ascultă profesorul și își pregătesc materialele pentru lecție 	3 min.
2. Reactualizarea cunoștințelor	<p>Profesorul face o recapitulare a noțiunilor teoretice printr-un set de întrebări (se pot scoate 3-4 elevi la tablă și pe baza întrebărilor și a răspunsurilor oferite de către elevi se poate aplica tehnica ciorchinelui - fig. 2):</p> <p>-etapele ciorchinelui: profesorul scrie noțiunea sau propoziția-nucleu în mijlocul tablei (<i>Formula de calcul</i>)</p> <p>Întrebări:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ce este o expresie (formulă)? 2. Cum se comunică orice formulă în Excel ? <p>Ce termeni pot să apară într-o expresie ?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - elevii scriu noțiunea sau propoziția-nucleu în mijlocul paginii (<i>Formula de calcul</i>) - elevii notează toate cuvintele sau sintagmele care le vin în minte în legătură cu nucleul scris anterior - elevii sunt ajutați cu întrebări de către profesor și răspund la întrebările acestuia, modelând “ciorchinele” pe tablă și în caiete: <ol style="list-style-type: none"> 1. o combinație de termeni și operatori de calcul; 2. se comunică începând cu semnul “ = “ 3. constante, adrese de celule (referințe), funcții Excel 	20 min.
	<ol style="list-style-type: none"> 3. Ce tipuri de operatori întâlnim în Excel? Exemplificați. 4. Ce tipuri de expresii se pot defini în funcție de rezultatul formulei? 5. Care este ordinea de efectuare a operațiilor? <ul style="list-style-type: none"> - profesorul impune elevilor reguli care trebuie respectate în utilizarea metodei ciorchinelui: - <i>scrieți tot ce vă trece prin minte referitor la tema pusă în discuție;</i> - <i>nu faceți judecăți de valoare;</i> - <i>nu evaluați ideile propuse ci, doar, notați-le;</i> - <i>nu vă opriți până nu epuizați toate ideile care vă vin în minte;</i> - <i>găsiți conexiuni cât mai multe și mai variate între noțiunile scrise și cuvântul/sintagma nucleu, prin trasarea de linii sau săgeți;</i> - <i>nu limitați nici numărul ideilor, nici pe cel al conexiunilor</i> - <i>reflecția asupra ideilor emise de elevi</i> <p>-la final, profesorul evaluează “ciorchinele”, corectează eventualele greșeli ale elevilor sau omisiuni</p> <p>-stabilirea acțiunilor de autocontrol și autoevaluare ale elevilor: se face prin capacitatea elevilor de a realiza sau nu sarcinile de lucru.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 4. operatori aritmetici (+, -, *, /, ^, %), operatori de comparație (<, >, <=, >=, =, <>), operator de tip text (&),operatorii de referință (: .) 5. numerice, logice, șir de caractere, adresă; 6. pe 7 nivele, formula fiind evaluată de la stânga la dreapta <ul style="list-style-type: none"> - elevii leagă ideile sau propozițiile găsite ulterior de nucleul pe care l-au scris la început cu ajutorul unor linii care exprimă grafic conexiunile dintre idei (conexiuni despre care cred sau știu cu siguranță că există)-<i>ex. fig. 2</i> - elevii scriu toate ideile pe care le au în legătură cu tema/problema propusă până la expirarea timpului alocat acestui exercițiu sau până când epuizează toate ideile care se corelează cu tema propusă. <ul style="list-style-type: none"> -elevii verifică împreună cu profesorul “ciorchinele” realizat, îl corectează și își însușesc greșelile sau repară omisiunile -elevii primesc feed-back de la profesor cu privire la corectitudinea realizării “ciorchinelui” 	

3. Anunțarea titlului lecției, a scopului și a	Scrie titlul lecției pe tablă „Editarea formulelor în Excel” și precizează scopul și obiectivele.	- își notează în caiete titlul lecției;	2 min.
4. Fixarea cunoștințelor	Profesorul distribuie elevilor fișe de lucru cu următoarea aplicație: ”Editarea formulelor de calcul” - Construiți un tabel ce se referă la o materie la care se dă teză cu următoarele înregistrări: Nr.crt, Nume, Prenume, Nota 1, Nota 2, Nota 3, Nota 4, Teza, Suma notelor, Media notelor, Media finală, și completați-l cu datele a minimum 5 elevi.	-elevii realizează un tabel Excel (operații elementare însușite în aplicația de laborator anterioară – creare registru nou, salvare registru, operații cu foi de calcul, formatare celule) - elevii vor observa gruparea calculelor utilizând numai paranteze rotunde	20 min
	Aplicați formule de calcul pentru Suma notelor, Media notelor, Media finală, și aplicați-le acestor coloane formatare diferite. - profesorul explică elevilor metoda „clonării” formulelor - în activitatea de muncă independentă a elevilor, profesorul supraveghează și sprijină elevii cu probleme	- elevii vor utiliza cursorul de umplere al unei celule pentru a transmite formula de calcul și celorlalte celule din coloana respectivă	
5. Concluzii și aprecieri.	-face aprecieri cu privire la activitatea elevilor .	-Elevii rețin observațiile profesorului.	4 min
6. Tema pentru acasă	- profesorul dictează elevilor tema pentru acasă	- elevii notează în caiete tema pentru acasă și încheie sesiunea de lucru	1 min

fig. 2 – TEHNICA CIORCHINELUI LA RECAPITULAREA CUNOȘTIȚELOR TEORETICE FORMULE DE CALCUL ÎN EXCEL-exemplu de “ciorchine”

Bibliografie:

1. Bocoș, M. (2013). *Instruirea interactivă*. Iași:Editura Polirom
2. Gheorghe, M. (2005). *Manual pentru clasa a X-a, Tehnologia Informației și a comunicațiilor*. București:Editura Corint

PROIECT EDUCAȚIONAL: O ORĂ DE LECTURĂ

prof. DINGA RUSANDA, Școala Gimnazială "Ovidiu Hulea" Aiud

Proiect educațional: O oră de lectură

Numele unității de învățământ aplicante: **Școala Gimnazială "Ovidiu Hulea" Aiud**

Director: Demeny Ida

Coordonator proiect: prof. Dinga Rusanda

Titlul proiectului: **Învăluirea lecturii**

Categoria în care se încadrează proiectul: **cultural – artistic**

REZUMATUL PROIECTULUI

Proiectul a fost conceput în vederea găsirii celor mai eficiente modalități de stimulare a interesului elevilor pentru lectură și carte. Activitățile orientative propuse, care se vor a fi stimulativ, au ca obiectiv dezvoltarea capacității creatoare a elevilor. În cadrul proiectului, elevii vor fi puși în contact cu elemente de cultură și vor fi stimulați să cerceteze probleme legate de literatură. Activitățile vor presupune organizarea, la Școala Gimnazială „Ovidiu Hulea” Aiud, în fiecare lună, a unei ore de lectură pentru elevi în care aceștia vor recita poezii, vor povesti operele literare preferate, vor prezenta creațiile epice și lirice proprii, vor realiza revista literară a școlii și vor participa la o expoziție de carte și dezbateri la Biblioteca Municipiului din Aiud.

Obiectivul general /scopul

Cultivarea interesului pentru lectură și a plăcerii de a citi, formarea unui tânăr cu o cultură comunicatională și literară de bază, capabil să-și utilizeze în mod eficient și creativ capacitățile proprii. stimularea, înțelegerea, interpretarea, creativitatea și pasiunea pentru lectură prin activități școlare și extrașcolare de către cadre didactice și elevii de gimnaziu, în parteneriat – model de bună practică.

Obiectivele specifice ale proiectului: Cultivarea lecturii de plăcere; stimularea interesului pentru lectură și formarea la elevi a unei gândiri autonome, reflexive, critice; evidențierea importanței lecturii în dezvoltarea abilităților de comunicare și formare a personalității; promovarea și stimularea elevilor cu aptitudini literare și plastice; formarea unor criterii proprii prin care elevul să distingă singur ce și când să citească; dezvoltarea atitudinii de relaționare a elevilor cu ei înșiși și cu ceilalți; însușirea unor instrumente de analiză și valorizarea a operelor literare; încurajarea aptitudinilor de creație literară ale elevilor talentați; familiarizarea cu personalități marcante ale culturii și literaturii române; stabilirea relațiilor de prietenie între elevi

Modalități de realizare a obiectivelor: organizarea de întâlniri între cadrul didactic și elevii implicați în derularea proiectului; stabilirea unui calendar de activități la nivelul unității școlare implicate, în vederea realizării obiectivelor propuse

Grupul țintă cărui i se adresează proiectul: Elevii claselor a VI-a

Durata proiectului (când începe și când se termină): Octombrie, 2012 – Mai, 2013

Activitatea nr. 1: La prima întâlnire vom discuta despre cum se vor desfășura activitățile noastre, și anume: vom citi fragmente din diferite cărți, o altă variantă ar fi citirea începuturilor unor cărți (cerându-li-se elevilor să aprecieze care este cel mai interesant și eventual îi motivează să citească cartea), vom desena (ilustrații pentru cartea preferată), vom realiza afișe pentru promovarea activității de lectură, vom stabili care sunt drepturile

cititorului, vom avea un portofoliu în care vom pune diferite compuneri, un orar cu timpul dedicat lecturii, jurnalul întâlnirilor, ne vom face câte un ecuson „ecusonul cercului”, vom sărbători ziua lui Eminescu, a lui Caragiale, Ziua Mondială a Poeziei și a Cărții pe 23 aprilie, vom avea diferite concursuri („Cel mai bun afiș de promovare a lecturii”, „Recunoașteți autorul”, „Cel mai bun recitator”, „Cel mai bun povestitor” „ Cele mai interesante poezii-creații proprii”, „Recunoașteți personajul”, „Cel mai reușit portret”, „Cine știe câștigă”). Unul dintre concursuri va fi următorul: participanții la lectură își vor realiza pentru cea mai interesantă carte citită un portofoliu individual cu harta personajelor, prezentare a cărții, un blazon al unui personaj și o scrisoare către autor sau personaj. În urma acestui concurs elevii vor primi diploma „**Biblioteca - casa mea**“. La sfârșitul fiecărei întâlniri își vor nota impresiile despre activitatea la care au participat.

Activitatea nr. 2 „A VENIT, A VENIT TOAMNA...” Activitatea se desfășoară pe baza unor lecturi suport, relevante pentru tema propusă, cum ar fi: Rapsodii de toamnă, de George Topârceanu, Toamna, de Octavian Goga, Toamna, de George Coșbuc. Elevii vor da glas compunerilor create de ei despre toamnă și vor prezenta juriului desenele realizate de ei pe această temă. Acțiunea se finalizează prin realizare unui portofoliu al elevilor care să cuprindă compuneri, desene.

Activitatea 3: „Noapte de decembrie”- decembrie 2012: activitatea se desfășoară pe baza unor lecturi suport, relevante pentru tema propusă în care elevii vor spune mici povestiri despre anotimpul iarna precum și faptul că vor prezenta obiceiuri de iarnă din partea locului (Cu sau fără costumații specifice). Acțiunea se finalizează prin punctarea celor mai buni povestitori și realizatori de desene precum și realizarea unui portofoliu al elevilor care să cuprindă compuneri, desene.

Activitatea nr.4 „NEMURITORUL EMINESCU”: activitatea va începe cu vizionarea unei prezentări power-point: „Viața și opera lui Eminescu”; recitarea unor poezii, audiția unor cântece puse pe versurile poetului. În finalul activității se desfășoară concursul literar „Nemuritorul Eminescu”. Concursul cuprinde 4 probe (scrise și orale) și 6 echipe concurente.

Activitatea nr. 5 „Micul actor”: activitatea începe cu prezentarea unui eseu, de către un elev, cu titlul „Schیțele lui Caragiale”; apoi vom urmări o prezentare power-point: „Viața și opera lui Caragiale”; următorul moment cuprinde realizarea unei compuneri „O zi cu Goe”, realizarea unui desen inspirat din Schیțele autorului. În finalul activității se desfășoară concursul „Schیțele lui Caragiale”. Concursul cuprinde 4 probe și 6 echipe concurente.

Activitatea nr. 6: „ZIUA INTERNAȚIONALĂ A POEZIEI”: activitatea își propune recunoașterea și recitarea diferitelor poezii ale autorilor români (listă dată elevilor cu 6 zile înainte de activitate), familiarizarea elevilor cu conceptul de „ars poetica” și definirea poeziei în concepția celor mai reprezentativi poeți români, urmărirea unei prezentări power-point, recital de poezie.

Activitatea nr. 7 „ZIUA INTERNAȚIONALĂ A CĂRȚII”: fiecare dintre membrii cercului vor pregăti fișe cu citate despre carte și lectură, pe care îi vor împărți colegilor din școală și afișe cu Ziua Mondială a Cărții, pe care vor putea scrie: „**La mulți ani, carte!**” sau alte texte propuse de e. Cu ocazia acestei zile putem organiza și „Parada cărților”, unde fiecare participant își prezintă cartea preferată în incinta școlii unde sunt invitați toți elevii din școală.

Activitatea nr. 8 „A VENIT, A VENIT VARA...”. Activitatea se desfășoară pe baza unor lecturi suport, relevante pentru tema propusă, cum ar fi: Rapsodii de primăvară, de George Topârceanu, Vara, de Octavian Goga, Vara de George Coșbuc. Elevii vor da glas compunerilor create de ei despre primăvară-vară și vor prezenta juriului desenele realizate de ei pe această temă. Acțiunea se finalizează prin realizare unui portofoliu al elevilor care să cuprindă compuneri, desene, poze din timpul activităților.

Descrierea rezultatelor așteptate O mai bună colaborare între elevii din clasa a VI-a și între elevii din clase diferite, un mult mai mare interes pentru lectură și plăcerea de a citi, înțelegerea, interpretarea, creativitatea și pasiunea pentru lectură prin activități școlare și extrașcolare de către cadre didactice, părinți și elevii în parteneriat – model de bună practică. Evaluarea internă și externă se face prin observarea de către juriul format din elevi din alte clase, profesorul coordonator, părinți prezenți la activități și profesori invitați prin aprecierea cu puncte a activităților prezentate de elevi, realizarea unei reviste școlare care va cuprinde toate creațiile elevilor, desenele realizate de ei și poze din timpul activităților, diplome oferite de școală și premii materiale oferite de către sponsorii cercului.

Continuitatea acestui proiect este inevitabilă deoarece nevoia de lectura este vitală, dragostea pentru această activitate trebuie cultivată pe tot parcursul anilor de învățământ preuniversitar. Aceste activități au un succes deplin deoarece ele vin din partea elevilor care le și aplică. Elevii vor realiza afișe pe care le vor posta pe paginile lor de facebook și prin școală cu ajutorul căroră vor face publică activitatea lor, vor realiza fotografiile din cadrul activităților pe care le vor prezenta în cadrul unei expoziții la Centrul Cultural Aiud.

OPȚIONALUL DE LIMBA ENGLEZĂ LA GRĂDINIȚĂ - O MODALITATE DE DEZVOLTARE A LIMBAJULUI PREȘCOLARILOR

*Prof. înv. primar și preșcolar: Dușa Adriana-Elena,
Grădinița cu Program Normal, nr. 2 , Cîmpeni*

În contextul societății moderne actuale, a apărut nevoia ca, încă de la cele mai fragede vârste, copiii să fie capabili să comunice într-o limbă străină de circulație internațională, limba engleză fiind cea mai utilizată dintre acestea.

Limbajul reprezintă o aptitudine cheie care ajută la obținerea unei bune educații atât în școală cât și în mediul universitar.

Preșcolarii sunt niște parteneri de conversație excelenți - nu doar că pun o mulțime de întrebări, dar le place foarte mult să povestească. Aceasta îi ajută foarte mult să-și îmbogățească vocabularul și să-și dezvolte vorbirea.

La preșcolarii cu vârsta de 3 ani se observă că ei înțeleg mult mai multe cuvinte decât pot să le pronunțe corect. Vorbirea se dezvoltă în concordanță cu gândirea și treptat odată cu trecerea timpului și înaintarea în vârstă.

Pentru o mai bună dezvoltare a limbajului la preșcolari este necesar să li se creeze un mediu propice dezvoltării și învățării și cât mai multe situații de învățare și comunicare.

Dezvoltarea vorbirii și învățarea corectă a limbajului constituie o preocupare permanentă a educatoarelor. Pe parcursul anilor de grădiniță, copiii dobândesc abilități noi de comunicare, își însușesc cuvinte noi și învață să le pronunțe în mod corect.

Exprimarea corectă, asigură dezvoltarea intensă a gândirii. Accentul principal în grădiniță este pus pe activitățile de comunicare, pe dialogul liber, pe formarea deprinderilor de exprimare ordonată a gândurilor, de însușire treptată a structurii gramaticale a limbii.

În cadrul opționalului de limba engleză am urmărit pronunțarea corectă a sunetelor și cuvintelor limbii engleze prin utilizarea unor exerciții-joc de pronunție sau a rimelor hazlii, a cânteceleur și a poeziilor pentru copii.

Prin aplicarea acestora a rezultat o îmbunătățire generală a vorbirii și pronunției preșcolarilor care au frecventat cursul opțional de limbă engleză, deci pot afirma că am asigurat educarea conduitei verbale active a copiilor și o dezvoltare a limbajului expresiv, nuanțat.

Pentru învățarea unei limbi străine se impune formarea unor deprinderi auditive și articulatorii noi, care se dezvoltă doar parțial pe baza sistemului de sunete ale limbii materne.

Înșușirea vocabularului se face treptat cu ajutorul materialelor ajutătoare, adică a jetoanelor și imaginilor, nu doar prin traducerea cuvintelor noi. La grupa mică și mijlocie se recurge la aceste tehnici de însușire a vocabularului în mod special și pregnant. În cadrul opționalului de limba engleză copiii intuiesc imagini ale unor obiecte din cadrul unei teme date pe care sunt obligați să le denumească după ce ele au fost însușite în contextul unui enunț.

Pentru ca însușirea cuvintelor și a limbii engleze să fie cât mai conștiente se folosesc situații de învățare care să-i stimuleze gândirea și să-i trezească interesul preșcolarului de orice vârstă. Se vor prezenta cuvinte în natură folosindu-se situații concrete de comunicare, cu ajutorul obiectelor reale sau a jucăriilor existente în cadrul grupei. Pentru prezentarea cuvintelor și învățarea limbii engleze se poate folosi mimica sau gesturile, jocurile ritmate sau rimate, cântecelele, recitățile, jocurile didactice.

Învățarea, cunoașterea și folosirea limbilor străine reprezintă o condiție a progresului, a integrării reușite în societatea mileniului III.

Cu cât primii pași în această direcție sunt făcuți mai devreme, cu atât șansele de succes sunt mai mari. Cursul opțional de engleză se adresează preșcolarilor din toate grupele care studiază limba engleză pentru prima dată și a căror nevoie de joacă este binecunoscută. Activitățile care au succes la acest nivel sunt jocurile și cântecele de acțiune, sarcinile de a colora, de a învăța poezii, precum și activitățile de repetiție cu valoare comunicativă.

În cadrul opționalului de limba engleză nu ne propunem să-i învățăm pe preșcolari să vorbească cursiv limba engleză ci numai să își dezvolte un mod specific de articulare a sunetelor și cuvintelor în limba engleză și să cunoască câteva elemente de exprimare în limba engleză.

Învățarea limbii engleze poate să pară grea, însă acum este momentul propice pentru realizarea acestui obiectiv, întrucât structurile operaționale mentale sunt ușor de modelat și încă nedefinitivate, fapt ce constituie un mare avantaj.

Principalele obiective urmărite în acest opțional sunt:

1. Dezvoltarea unui mod de articulare a sunetelor limbii engleze;
2. Pronunțarea corectă a sunetelor și a complexelor sonore;
3. Cunoașterea câtorva elemente de bază ale exprimării în această limbă;
4. Însușirea corectă a sunetelor în limba engleză;
5. Reproducerea verbală a unui mesaj audiat;
6. Îmbogățirea vocabularului cu ajutorul cântecelor și a poeziilor;
7. Stimularea interesului pentru o altă cultură și civilizație.

Situațiile de învățare folosite la activitățile din grădiniță dezvoltă încrederea în sine a preșcolarilor și le creează apetitul de a interacționa verbal cu cei din jur. Se urmărește de asemenea educarea auzului copiilor pentru perceperea vorbirii în ritm normal și formarea capacității de exprimare în limitele unui vocabular activ.

Imposibilitatea de a comunica prin limbaj ar produce o stagnare în dezvoltarea personalității copiilor, l-ar împiedica să participe la activități și să interacționeze cu copiii de vârsta lui.

Grădinița își propune să îmbogățească vocabularul activ al preșcolarilor cu un anumit cerc de cuvinte, să corecteze pronunția cuvintelor, să asigure reproducerea unor poezii, povești, familiarizarea cu situația de comunicare, crearea poveștilor scurte și a rimelor.

La aceasta concură opționalul de limba engleză desfășurat sub atenta îndrumare a unui cadru didactic specializat.

FARMECUL LICEULUI ROMÂNESC INTERBELIC

Profesor Moldovan Dan Dumitru,
Școala Gimnazială „SINGIDAVA” Cugir

Generația născută la începutul anilor '70, a fost probabil ultima dintre generațiile postbelice care au crescut cu romanul *Cișmigiu & Comp.*, best seller-ul din 1942 al lui Grigore Băjenaru. Romanul a reprezentat pentru adolescenți o adevărată culegere cu ajutorul căreia viitorii liceeni își construiau o întreagă mitologie a liceului la care urmau să se înscrie. Din păcate, cu trecerea timpului, romanele lui Băjenaru au trecut în uitare, cum s-a întâmplat și cu alte romane care aveau într-un fel sau altul de-a face cu atmosfera liceelor interbelice – de la *Elevul Dima dintr-a șaptea* de Mihail Drumeș la volumul doi din *Medelenii* lui Ionel Teodoranu. Liceul interbelic ilustrat de aceste romane avea un farmec aparte, totul era mai frumos, deși liceenii de atunci nu stăteau toată ziua cu i-pod-ul în urechi sau ore întregi pe mess, accesând distracții cât mai cool.

Lucrarea își propune să evidențieze frumusețea particulară și inegalabilă a liceului românesc interbelic și involuția/degradarea acestei instituții până în zilele noastre.

Deși a fost atât de apreciat ca și scriitor, Grigore Băjenaru, este unul din mulții autori care odată cu trecerea timpului rămân în uitare. La apariția romanului *Cișmigiu & Comp.* (în 1942), numele lui Grigore Băjenaru devine cunoscut, și mai mult foarte bine apreciat de către critica timpului dar și de către cititori. Romanul, este cu siguranță scrierea de care se leagă cel mai bine identitatea de scriitor a lui Grigore Băjenaru.

Romanul anilor de liceu ai profesorului Băjenaru, subintitulat chiar „Amintiri din liceu”, a fost scris la 15 ani după terminarea studiilor medii. Romanul a avut un impact decisiv asupra identității multor liceeni, atât din perioada interbelică cât și din perioada postbelică, întrucât lecturând romanul se găseau răspunsuri pentru orice întrebare aveau despre viața de licean. „Autorul a fost un adevărat clasic al literaturii despre liceul interbelic, iar acest clasicism didactic, popular, agreabil mergea direct la inimile tinerilor. Literatura cu, despre sau pentru pionieri și uteciști de după 1944 a produs rareori un scriitor atât de iubit ca desuetul evocator al lui *Cișmigiu & Comp.*. Poate doar Constantin Chiriță din *Cireșarii* sau Costache Anton din *Seri albastre*.⁵ Cine citește romanul acum îi apare cu siguranță ca fiind o scriere „de epocă”. Între liceul actual și liceul de atunci s-a căscat o prăpastie amețitoare. Cu toate acestea, puterea de seducție a paginilor *Cișmigiuului...* nu s-a stins. Căci, în ciuda tuturor transformărilor sociale, mintea și sufletul adolescent nu s-a schimbat prea mult, chiar dacă actualii liceeni stau cu i-pod-ul în urechi, navighează pe net, conversează ore întregi pe mess sau își scriu sms-uri în timpul orelor. Astăzi totul este tehnologizat, de la o simplă conversație, care este mai ușor de ținut în fața calculatorului decât în fața persoanei, de aceea mulți liceeni își țin mereu capul în pământ, sau dacă tinerii liceeni de astăzi au de făcut un referat, preferă să downloadeze nestingherit referate gata făcute și de multe ori realizate incorect, uitând să meargă măcar câteva ore la bibliotecă pentru a citi o carte, până la închiderea în casă, uitând cât de importantă este mișcarea și sportul, întrucât sportul preferat al majoritatea tinerilor de astăzi este „chating-ul” sau „navigatul pe net”. Evocarea mediului liceal, a relațiilor profesor-elev și a regulilor specifice sistemului de învățământ respiră, în opera lui Băjenaru, autenticitate și prospețime. Pentru tinerii care vor să afle „cum era școala în vremea aceea”, romanele lui Băjenaru constituie documente umane valabile și ghiduri savuroase, fermecătoare în bonomia lor. Trebuie precizat că după Primul Război Mondial, învățământul secundar nu era unul de masă, ci de elită, că dura opt ani (cursul inferior, de cultură generală, era urmat de cel superior, unde se opta pentru „real” sau „uman”), că la „uman” Latina sau, după caz, Greaca veche erau materii principale și că absolvenții Bacalaureatului de atunci (unde nu se putea copia) se situau, ca bagaj cultural, cu mult peste majoritatea licențiaților sau masteranzilor de azi. Alte obiceiuri, cum ar fi sărutatul spontan al mâinilor părinților de către copiii lor, ni se par cu totul

⁵ Hristu Căndroveanu, *Literatura română pentru copii*, București, Editura Albatros, 1988, p. 114.

neverosimile. Încă mai exista în perioada interbelică vechea separare a elevilor pe sexe, grupați în școli de băieți și școli de fete, iar restricțiile impuse erau departe de relaxarea democratică actuală. Pentru liceeni interbelici – inclusiv pentru „lăzăriștii” lui Grigore Băjenaru – matricola și uniforma nu constituiau o expresie a depersonalizării și uniformizării, ci o emblemă identitară elegantă. Și tânărul Băjenaru, în prima lui zi de școală, primește din partea „don’ului petagog Pavelescu” foaia sa matricolă pe care scria cu fir auriu „L. GH. L. 33” iar pe postavul negru de la șapcă trebuiau tipărite aceleași inițiale, iar venirea la liceu fără șapcă conducea chiar la eliminare. „Profesorul și chiar absolventul de liceu, din perioada interbelică, însemnau ceva în acea societate, desigur imperfectă, dar atunci dacă aveai carte, aveai parte (și viceversa). Nu-i de mirare, având în vedere, ce însemna să-i ai ca dascăli pe Dimitrie Caracostea, Camil Petrescu, Pompiliu Constantinescu ș.a.”⁶ Exemplele ilustre abundă nu numai la română ci la toate disciplinele.

Intrarea copilului – absolvent de școală primară – la Liceul „Gheorghe Lazăr” din Capitală are loc în anul 1918. Nu-i de mirare că un profesor suplinitor de română precum Camil Petrescu, întors de pe front cu o infirmitate gravă, reacționează cu emoție netrucată în fața unei compuneri a elevului Băjenaru despre întoarcerea tatei din război. Notarea acestei compuneri cu zece îi aduce tânărului Băjenaru faima, pe care „m-am strădui să n-o dezmint niciodată în cei opt ani de școală, de a fi cel mai tare din clasă la Română, întrucât acest zece era un succes, în primul rând al băncii noastre”. Această solidaritate adolescentină este împinsă până în pânzele albe când vine vorba de șotii. „Trucul cu sângele”, de pildă. Dacă știau că urmează să fie ascultați de Fischer la Germană și nu știau nimic, nu trebuia decât să pregătești din timp o batistă îmbibată cu cerneală roșie și să o ți la nas. Când erau strigați la lecție, un coleg îl conducea pe un altul la catedră. Iar profesorul, înduioșat îi lăsa pe amândoi afară, iar cel care îl conducea afară pe prefăcut zicea cu duioșie către profesor: „-Bietul băiat..., e hemofil”. Și câte altele de același soi, ce fac savoarea cărții lui Băjenaru: „căzutul pe gheață”- ca să fie examinat din bancă, spre a-ți putea „sufla” colegii ori „vorbitul răgușit”, ca să i se facă milă profesorului și să scapi neascultat și multe alte șicane făcute fie profesorilor, fie lor înșiși, amuzându-se unii pe seama altora.

Cu aceeași simplitate și căldură, naratorul isprăvilor liceene de altădată aduce înaintea cititorilor o întreagă galerie de „caractere”, multe dintre ele memorabile – profesori și elevi din cursul superior, unele „pozitive”, altele nu prea, fiecare prezent cu numele real și cu porecla aferentă. Poreclirea profesorilor era unul dintre cele mai frecvente obiceiuri ale școlarii. Chiar profesorul de Latină, dirigintele clasei lor le zice elevilor la o lecție: „Strămoșii noștri, romanii, purtau trei nume... și anume: nomen, numele de familie, cum ar fi ,de exemplu, la mine, Enăchescu, prenume, numele de botez, cum ar fi, Streie și... cognomen, adică porecla, cum ar fi Barosanul”. Remarcabile și memorabile sunt poreclele pe care elevii le-au pus profesorilor lor. Exigentul profesor de Istorie, Grigore Niculescu, primește „titlurile onorifice” de *Atila*, zis *Der Etzel*, zis *Biciul lui Dumnezeu* datorită staturii sale impunătoare și a chipului său sever, Mitică Ionescu de Gimnastică este *Cioc* sau simpaticul profesor de Științe naturale, Octav Anastasescu, poreclit *Crăcănel*, din pricină că era mic, gras, cu burtă și mergea crăcănat. În zilele noastre poreclirea profesorilor a rămas, însă poreclele pe care elevii le atribuie profesorilor sunt de-a dreptul răutăcioase și nu au același farmec cum îl aveau atunci...

Și în perioada interbelică se țineau serbări, atât de sfârșit de an, cât și la ocazii speciale, cum ar fi sărbătorirea a 65 de ani de la înființarea liceului. Această tradiție s-a păstrat și în zilele noastre, însă puține, sau poate chiar nici un liceu nu are programul care era obligatoriu în astfel de situații: „Programul fusese alcătuit din câteva inevitabile discursuri, așa-zise ocazionale, din recitări, coruri și orchestră, exerciții de gimnastică și un fragment dintr-o piesă de teatru”. Piesa aleasă pentru reprezentare a fost *Prometeu* de Victor Eftimiu iar rolurile au fost împărțite după un lung examen de dicție și artă dramatică. Se observă încă de la început locul central pe care îl deține Latina în roman. Lucru deloc întâmplător, dimpotrivă principala lecție a cărții pare a fi chiar educația clasică pe care această materie o implică. Tot „clasică” este și „exemplaritatea” atâtor scene – în bine sau în rău. O altă lecție foarte interesantă pe care romanul ne-o oferă este lecția despre „acrostih”. Astfel, după ce le-a compus colegilor săi poezii pentru iubitele lor,

⁶ *Ibidem*, p. 117.

aceștia cer mai mult de la tânărul „fabricant de stihuri”, astfel marele confident al amorurilor juvenile dejoacă planurile de cuceritor ale colegului său Cornel Ionescu care vroia s-o cucerească pe Tanța, iubită la rândul ei de alt coleg de-al lor, Stelian Dinulescu. Astfel, tânărul Băjenaru creează un poem (care ar fi trebuit să o impresioneze pe Tanța, doar că pentru a-l ajuta pe Stelian, cu care se-nțelegea mai bine compune un acrostih răutăcios în care o denigrează pe aceasta), având drept acrostih propoziția „Tanți ești o găscă”.

*„Te-ador, să-ți spun iubito, îmi pare prea puțin...
Aș vrea să-mi simți tot dorul! Când tu nu-mi ești aproape,
Nimic, vai, nu-mi alină mistuitorul chin!
Ți-aș da întreaga viață! A tale calde pleoape,
Iubito când se pleacă pe ochii tăi de zână,
E-atât de dulce farmec, atât de sfânt fior
Și-atâta fericire, c-aș vrea să-mi fi stăpână,
Tu, doar tu, până-n clipa în care-o fi să mor!
Inima mea te cere, te caută întruna,
O, sfânta mea domniță, alină-mi dorul sfânt!
Grăiește-mi doar o vorbă duioasă, numai una...
În clipa-aceea, versu-mi ar lua un nou avânt,
S-ar preschimba pe dată în cel mai dulce cânt!
Comoara mea, ascultă-l, și-ncrede-te-n el,
Ascultă-l ce trist sună! Pe veci al tău: Cornel!”*

Pe de altă parte, romanul conține diverse tehnici pedagogice. „Un rol decisiv îl dețin metodele de stimulare a stimei de sine la elevi și de umanizare a materiei aride prin tot felul de exemple anecdotice pitorești.”⁷ Spre exemplu, povestirea unor episoade cu tâlc din viețile intime ale scriitorilor. Preocupat mereu de legătura dintre învățătură și viață, pedagogul e dublat de un moralism persuasiv. Pe lângă toate acestea, „*Cișmigiu & Comp.* conține și reușite pagini de lirism retrospectiv, de surprindere a psihologiei liceenilor, istorisiri scăldate de un umor debordant”⁸.

În *Cișmigiu & Comp.*, cel care „învață” este elevul. În *Bună dimineața, băieți!* rolurile se inversează. Acum fostul elev trece din bancă la catedră, de unde îi învață el pe alții și nu mai învață el de la alții. Romanul, fiind o continuare a primului roman, continuă întâmplări petrecute de data aceasta nu la Liceul Gheorghe Lazăr ci prin alte licee la care Băjenaru a predat Limba și Literatura Română. Situațiile în care este pus acum profesorul Băjenaru, și nu elevul „Grig” sunt cu totul altele. Colegii nu îi mai cer acrostihuri ci planuri de lecție, elevii nu îi mai cer sfaturi de la „cel mai bun ascultător și sfătuitor”, ci de la experimentatul profesor, cu o amplă experiență de viață. „Trecere timpului pune surdină, atenuând din exuberanțele comice, în *Bună dimineața, băieți!*, unde disputa ingenuă clasă-catedră e ecou târziu din *Cișmigiu...*”⁹. Tot acum, autorul face un „elogiu” persoanelor importante pe care le-a cunoscut atât în viața lui de liceean cât și din viața lui de profesor.

Astfel, în capitolul *Mici povestiri din viața unor oameni mari*, - capitol pe care îl va dezvolta apoi în cartea cu același nume (apărută în 1981), aflăm că autorul a făcut cunoștință personal cu figuri importante, cum ar fi: Camil Petrescu, Iacob Negruzzi (fiul lui Costache Negruzzi), Liviu Rebreanu, Mihail Dragomirescu, Ion Simionescu, Tudor Arghezi sau Ionel Teodoreanu. Totuși, odată devenit dascăl, naratorul nu mai dă amănunte despre viața sa personală (inclusiv despre cea amoroasă) devotat meseriei până la uitarea de sine. „Umorul ghiduș,

⁷ Ion Cristofor, *Popescu-Băjenaru Grigore I.*, în *Dicționarul scriitorilor români* (coord. Mircea Zăciu, Marian Papaghi, Aurel Sasu), vol. III: M-Q, București, Editura Albatros, 2001, pp. 847-848.

⁸ *Ibidem*, p. 850.

⁹ Rodica Șuiu, *Băjenaru, Grigore*, în *Dicționarul General al Literaturii Române* (coordonator general Eugen Simion), vol.I: A/B, București, Editura Univers Enciclopedic, 2004, p. 418.

simpatice-nonconformist și anecdoticele spumose își diminuează, și ele, turația”¹⁰. De altfel, există și câteva concesii nederanjante față de ideologia oficială (să nu uităm că romanul a apărut în 1972), când naratorul evocă o serie de episoade „sărbătorești” petrecute de Ziua Muncii (profesorul cântă, alături de elevii de la școlile muncitorești, *Internaționala*) sau când face trimitere la versurile antiregaliste ale lui Alexandru Vlahuță. Dar din fericire, imaginea epocii interbelice nu e falsificată în favoarea celei puse în undă de propaganda comunistă. „Oamenii de atunci, erau veseli și știau să petreacă, lumea era liberă și amestecată, mai respirabilă și mai ofertantă decât realitatea socială a anilor '70.”¹¹

Grigore Băjenaru s-a aflat și ca elev și ca dascăl în miezul viu al școlii românești dintre cele două războaie, iar cele două romane ilustrează pe cât se poate de veridic realitatea perioadei interbelice și atmosfera din liceul românesc interbelic. Băjenaru și-a propus prin scrierea acestor romane, în special *Cișmigiu & Comp.*, să creeze o cronică a liceelor românești de pretutindeni, după cum mărturisește și el : „Cum am scris *Cișmigiu et Comp.*? După cum se știe, *Cișmigiu et Comp.* nu este numai o cronică a Liceului «Gheorghe Lazăr», un omagiu pe care l-am adus anilor de școală și minunaților mei dascăli, dar și o carte însușită de toți adolescenții țării care trăiesc emoțiile numărului matricol de pe braț. De când eram mic îmi plăceau «amintirile din școală».”¹²

Ambele romane prezentate evidențiază într-un fel sau altul farmecul inegalabil al liceului românesc interbelic. Un farmec aparte, cu simpatice ghidușii copilărești dar și ample „cronici” ale perioadei interbelice. Deși nu aveau atâtea posibilități ca în zilele noastre (telefoane mobile, iPoduri, laptopuri ș.a.), și elevii de atunci aveau propriile distracții și spre deosebire de zilele noastre atunci chiar se făcea școală, nu e de mirare că perioada interbelică este considerată cea mai frumoasă și cea mai înfloritoare perioadă din istoria României. Pe atunci, cu siguranță, nimeni n-ar fi zis că „școala românească scoate proști”...

BIBLIOGRAFIE ORIENTATIVĂ:

1. BĂJENARU, Grigore, *Cișmigiu & Comp.; Bună dimineața, băieți!* (2009), prefață de Paul Cernat, București, Colecția „Biblioteca pentru toți” – Jurnalul Național, Editura Litera Internațional.
2. CÂNDROVEANU, Hristu, *Literatura română pentru copii* (1988), București, Editura Albatros.
3. FIRAN, Florea, *Profiluri și structuri literare. Contribuții la o istorie a literaturii române* (1986), Craiova, Editura Scrisul românesc.
4. NEGRICI, Eugen, *Literatura română sub comunism* (2003), București, Editura Fundației Pro.
5. SASU, Aurel, VARTIC, Mariana, *Romanul românesc în interviuri* (1985), vol. I-II, București, Editura Minerva.
6. SIMION, Eugen (coordonator general), *Dicționarul General al Literaturii Române* (2004), vol. I-IV, București, Editura Univers Enciclopedic.

¹⁰ *Ibidem*, p. 418.

¹¹ Eugen Negrici, *Literatura română sub comunism*, București, Editura Fundației Pro, 2003, p. 23.

¹² Monica Andronescu, *Romanul lăzăriștilor, tipărit cu banii pentru o mașină...*, în „Jurnalul Național”, Ediția I, An XVII, Nr. 5175, 20 iulie 2009, p. 12.